

CUPRINS

COA BITA- RE

FERICITĂ

EPOCA

PER- SECU- ȚIILOR

diversitatea
6 GALAXIA ROMĂ
prezența lor
8 UNDE TRĂIESC ROMII?

originile
12 PRIMELE MIGRAȚII
o integrare reușită
14 ROMII DIN BALCANI
viață de sclavi
16 ROMII DIN ROMANIA
origini multiple
18 ROMII DIN FRANȚA

statul - națiune
22 O ÎNTOARCERE SPRE SINE
ideologia rasistă
24 ARIENII
exterminarea
26 OROAREA LAGĂRELOR

NOILE
**Mi-
GRA-
TII**

**iDEN-
TI-
TĂȚI**
ȘI CULTURĂ

- 30 *refugiați economic*
MIRAJUL OCCIDENTULUI
- 32 *refugiați politic*
FUGA PENTRU SUPRAVIETUIRE
- 34 *ieșirea din sărăcie*
UN DRUM LUNG

- 38 *clanul*
FAMILIA, ÎNAINTE DE TOATE
- 40 *copilăria*
PRIMII PAȘI
- 42 *ucenicia*
ÎNDEMÂNAREA
- 44 *stilul vestimentar*
ROMÂNIA
- 46 *căsătoria*
MAREA TRECERE
- 48 *religia*
SPIRITUL MISTIC
- 50 *muzica*
VIRTUOZII
- 52 *sărbătoarea*
LA UNISON

DE CE AM SCRIS ACEASTĂ CARTE

Chiar și în prezent, romii sunt printre cei mai puțin apreciați oameni din societatea noastră.

Sunt acuzați că fură, că refuză să muncească și că nu se îngrijesc de copiii lor. Totuși, mulți dintre cei care au ocazia să cunoască romi descoperă că sunt ospitalieri, talentați și că au o viață spirituală bogată. Își dau seama că au un alt mod de a fi împreună și de a vedea cotidianul și lumea în general.

Cartea de față îți propune o incursiune în lumea romilor, îți face cunoștință cu istoria, meseriile, portul tradițional, muzica și sărbătorile lor, cu felul în care percep marile etape ale vieții. Nu este o operă de ficțiune, ci una bazată pe documentare. Prezentându-le adevărata identitate a romilor, îi ajutam pe copii, dar și pe părinți să treacă peste temeri și prejudecăți și să pornească pe un drum al întâlnirii.

Latcho drom... (Drum bun!)

diversitatea GALAXIA ROMĂ

Costumele, bucătăria, muzica, meseriile artisanale ale romilor din Orientul Apropiat, din Caucaz, din Balcani, din Europa de Vest, din Africa de Nord sau din America sunt foarte diferite. În orice zonă s-ar afla, romii se inspiră din obiceiurile locale, pe care le adaptează. Limbile vorbite de ei, precum și credințele lor religioase variază de la o țară la alta. Aceste diferențe se reflectă în numele pe care le primesc: *manouches*, *kalé*, *sinti*, *căldărari*, *ursari*, *arlıi*, *domi*, *travellers*. La fel ca în cazul nostru, la romi există familii bogate și familii sărace, oameni care se iubesc ca frații și oameni care se urăsc. De-a lungul epocilor, romii s-au schimbat odată cu societatea, păstrându-și în același timp o viziune diferită asupra lumii. Această viziune reprezintă bogăția culturii lor.

DOMI

În Siria, Liban și Turcia, *domii* săraci trăiesc în corturi, la marginea drumului, iar cei bogați, în case. Musulmani, vorbitori de arabă și de *domari*, sunt printre ultimii romi care au plecat din India în secolul al X-lea. În Orientul Apropiat, *domii* sunt muzicanți, fierari și dentiști apreciați.

GYPSIES ȘI TRAVELLERS

Gypsies i-au inspirat pe mulți englezi, irlandezi și scoțieni să le preia modul de trai. La fel ca ei, se deplasau cu ajutorul unor căruțe cu coviltir mari, care serveau drept locuințe unei familii întregi. Datorită acestei vieți de rătăcitori au fost numiți *travellers* („călători”, în limba engleză). Aidoma altor compatrioți, mulți au trecut oceanul cu vaporul pentru a se stabili în America.

ROMII DIN ROMÂNIA

Începând cu sosirea lor aici, în secolul al XIV-lea, majoritatea romilor au fost vânduți ca sclavi proprietarilor de pământ. A fost nevoie să treacă cinci secole pentru a-și obține libertatea. Din acest trecut dureros provin o mulțime de vice („neamuri de romi”), ale căror tradiții și port dau culoare României de azi.

GITANII DIN SPANIA

Numiți *egiptanos* în spaniolă („egipteni”), apoi *gitanos*, au fost protejați în secolul al XV-lea de către papă pentru că erau pelerini spre Santiago de Compostela. Sedentarizați cu forța începând cu secolul al XVI-lea, apoi alungați în secolul al XVIII-lea, cultura lor ne relatează o istorie zbuciumată. De-a lungul veacurilor, i-au transmis Spaniei sufletul lor gitan.

MANOUCHES

La sfârșitul Evului Mediu, Franța era străbătută de familii în straine ciudate. Când erau oprite de soldați, scoteau o scrisoare a regelui Boemiei (regiune situată în Republica Cehă), care îi recunoștea de supuși. Din această cauză erau numiți *bohémien*s. S-au instalat în nord, în est și în Masivul Central. Au devenit meșteșugari renumiți.

GITANII FINLANDEZI

Îmbrăcați în veșminte negre ornate cu dantele, gitanii din Finlanda nu trec neobservați. Acești romi finlandezi s-au instalat inițial în Suedia. Alungați de acolo, s-au refugiat în Finlanda, în secolul al XVII-lea. Mândri de obiceiurile lor, au luptat pe cale politică pentru propriile drepturi. De atunci, Finlanda îi recunoaște ca popor distinct.

prezența lor
**UNDE TRĂIESC
ROMII?**

Romii sunt răspândiți peste tot în lume. Prezenți în Orientul Apropiat și în întreaga Europă, majoritatea nu și-au schimbat regiunea vreme de secole. Contrar legendelor, nu sunt nomazi care cutreieră numai bătrânul continent. Apar și în Africa: în Algeria, în Egipt și în Sudan. În timpul migrației europenilor în America, au traversat odată cu ei și mulți romi. S-au stabilit în Statele Unite, în Canada, în Argentina, în Brazilia. Chiar și în Australia!